

# Gaandeweg

april, mei, juni 2023

3 x 1 = 1



aannemersbedrijfeikenaar.nl  
038 - 460 19 81 - Curieweg 14 - Zwolle



Wil jij iets betekenen voor  
stadsgenoten met schulden?

Word **SchuldHulpMaatje** en help Zwollenaren met geldproblemen.  
Als maatje sta je een hulpvrager bij in een belangrijke periode.  
Samen krijg je inzicht in de financiën en zoek je naar een oplossing.

Meer informatie en aanmelden:  
06 - 11 12 74 86  
www.voorelkaarzwolle.nl



**Voedselbank Zwolle e.o.  
bedankt kerken en leden  
van PKN Zwolle voor hun  
trouwe ondersteuning.**



## BEDANKT!

Veel mensen hebben digitaal meegedaan met kerkbalans. Dat heeft ons heel veel werk geschied. Juist nu we door Corona geen gebruik konden maken van vrijwilligers. **Heel hartelijk dank daarvoor!**

Doe u nog niet digitaal mee en wilt u volgend jaar ook digitaal mee doen? Geef uw mailadres o.v.v. naam en adres dan door aan:

[administratie@pknzwolle.nl](mailto:administratie@pknzwolle.nl)



Verhuur zaalruimte Stinskerk  
Westenholterweg 19, 8042 AE Zwolle  
Informatie bij koster/beheerder:  
038-4212614 / 06-45135706  
koster@stinskerk.nl



**Oosterkerk**  
Zalencentrum Bagijnehof  
Koewegje 2, 8021 AG Zwolle

Ruimte nodig voor een cursus, vergadering,  
bijeenkomst, concert of huwelijk?

Stuur een mailbericht naar:  
[bagijnehof@oosterkerk.nl](mailto:bagijnehof@oosterkerk.nl)



**Dé boekhandel  
van Zwolle**

Zwolle - Centrum  
Diezerstraat 118  
038-4216171  
[contact@boekhandelwesterhof.nl](mailto:contact@boekhandelwesterhof.nl)

Zwolle - Stadshagen  
Wade 106  
038-4222440  
[wade@boekhandelwesterhof.nl](mailto:wade@boekhandelwesterhof.nl)

Op de voorpagina  
Zie pagina 16.  
foto: Tineke Vlaming

## Themapagina's

**Meditatie (Iemke Epema)**  
pagina 4

**Bijbelverhaal (Emo Rahajaan, Christus  
Centraal Zwolle)**  
pagina 5

**Trinitatis (Gert-Jan Codée)**  
pagina 6

**Triniteit en pastorale praktijk (Cor Baljeu)**  
Pagina 7

**Kracht van pastoraat (Theo Brand)**  
Pagina 8

**Column (Martin Jans)**  
pagina 9

**Drieuldigheid in een Russisch icoon  
(Hélène Evers)**  
Pagina 10  
**Van de diaconaal consulent (Wim van Ree)**  
pagina 11

## Aandacht voor

**Wijkberichten**  
pagina 12

## Kerkelijk medewerker in Beeld

pagina 17

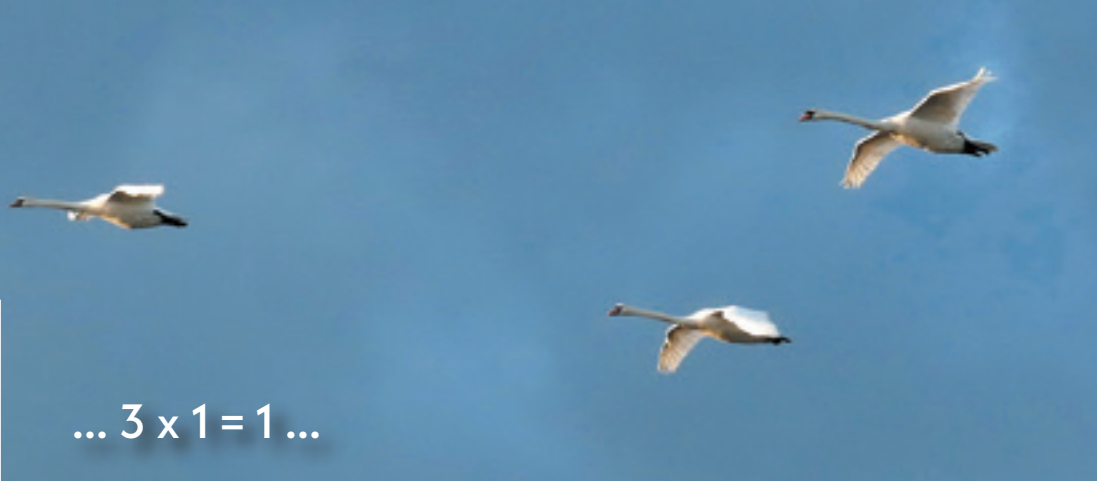
## Beleid en Bestuur

**Verslag Gemeenteavond PGZ**  
Pagina 18

## Kerkdiensten

**Bij de kerkdiensten**  
Pagina 19

**Kerkdiensten voor de komende maanden**  
pagina 20



... 3 x 1 = 1 ...

foto: Tineke Vlaming

Een fout beantwoorde rekensom als thema voor dit Hemelvaart-, Pinkster- en zondag Trinitatis-nummer. Deze laatste zondag staat centraal in dit nummer. De Drie-eenheid, een van de lastigere theologische onderwerpen. Meerdere schrijvers duiden en helpen ons begrijpen. Iemke Epema mediteert over de Keltische Trinity knot. Wij vroegen Emo Rahajaan, voorganger van de charismatische kerk 'Christus Centraal Zwolle', het 'Bijbelverhaal' te schrijven. Hij prikkelt met de stelling: 'de Heilige Geest is een ondergeschoven kindje', in schril contrast staand met het grootse Pinkstergebeuren van Handelingen 2.

Om de verbindende rol van de Drie-eenheid enigszins te begrijpen adviseert Gert-Jan Codée het hele boek van de Handelingen van de apostelen te lezen. Hij zegt eerlijk dat de Drie-eenheid moeilijk uit te leggen valt, maar doet een goede poging. Nelleke Eygenraam, Margo Jonker, Gerlof van Rheenen, Hans Tissink en uw hoofdredacteur schrijven over de Drie-eenheid in de pastorale praktijk. Enthousiast (letterlijk: God in u) doet Wim van Ree al veertig jaar zijn werk voor de PGZ, als dank mocht hij vrijdag 3 februari een minisymposium organiseren. Theo Brand brengt verslag uit.

Een van de bekendste iconen is de Heilige Drieuldigheid van Andrej Roeblov, Hélène Evers kijkt er voor ons naar en beschrijft wat zij in de icoon ziet.

Verder vindt u in deze uitgave een interview met Dirk Jan Steenberg in een nieuwe serie over kerkelijk werkers; de column werd dit keer geschreven door studentenpastor Martin Jans.

Het zomernummer krijgt het thema 'Achter de schermen' mee, hierbij richten we ons op de organisatiestructuur van de kerk (in het land), met onder andere Classes, Generale Synode en de Dienstenorganisatie. Zaterdag 3 juni is de deadline voor scribenten, zaterdag 10 juni voor de wijken. Het herfstnummer krijgt als thema: Tegenwind.

Cor Baljeu, hoofdredacteur

## Colofon

Gaandeweg is het magazine voor alle leden van de Protestantse Gemeente Zwolle, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Zwolle, de Protestantse Gemeente 'De Hoofdhof' te Berkum en voor abonnees en relaties. Wilt u het magazine niet ontvangen? Als lid van PGB de Hoofdhof of ELGZ kunt u zich afmelden bij uw eigen ledenadministratie. PGZ-leden kunnen zich afmelden via het Kerkelijk Bureau van de PGZ of via [administratie@pknzwolle.nl](mailto:administratie@pknzwolle.nl).

Vijftiende jaargang nr. 2: april, mei, juni 2023

Verschijnt in 2023 vijf keer. Oplage: 5500

### Redactie:

Ds. Cor Baljeu (hoofdredacteur), Karin Vrieling (eindredacteur), Saskia Dankers en Jan Nauta

### Advertentiebeheer:

Kerkelijk Bureau tel. 038-4217596

### Vormgeving en grafische productie:

Dit magazine is milieuvriendelijk geproduceerd door Upmeyer Grafimedia Zwolle.

Basisontwerp: Upmeyer Grafimedia, opmaak: Sigrid Spier

### Aanleveren kopij en foto's:

De volgende Gaandeweg verschijnt in de eerste week van juli 2023 en loopt tot en met zaterdag 16 september 2023. Artikelen dienen uiterlijk zaterdag 3 juni 2023 te zijn aangeleverd bij de redactie via: [kerkbladgaandeweg@gmail.com](mailto:kerkbladgaandeweg@gmail.com) of schriftelijk bij het Kerkelijk Bureau. Wilt u een artikel schrijven, neem dan altijd eerst contact op met de redactie. Wijkberichten kunnen tot en met 10 juni via e-mail aangeleverd worden.

Er is in Gaandeweg ruimte voor berichten uit de wijkgemeenten en aankondigingen van andere kerkelijk gerelateerde activiteiten. De redactie beoordeelt of deze van belang zijn voor zoveel mogelijk lezers.







## Trinity Knot

De naam van deze Keltische knoop is: *Trinity knot*. Knoop van de Drie-eenheid. Zo heet 'ie echt. De ene figuur vloeit over in de andere en samen vormen ze weer een nieuwe figuur. Drie maal één is één, onlosmakelijk met elkaar verknoopt: door de drie lichtblauwe figuren heen en daarmee verstrengeld wordt in het midden een roze hart zichtbaar.

De zondag na Pinksteren heet zondag Trinitatis, Drie-eenheid. Het feest van Vader, Zoon en Heilige Geest. Dat die drie één zijn klinkt in eerste instantie waarschijnlijk als een ingewikkeld en nogal slaapverwekkend theologisch vraagstuk.

En toch is dit feest van betekenis. Want in het christelijk geloof is het heel wezenlijk dat God drie gezichten of gedaantes heeft, die niet los van elkaar te zien zijn, zoals met die Keltische knoop. Zou je één van de drie weglaten, dan wordt het beeld totaal verminkt en is het niet compleet.

Het beeld van die knoop laat heel mooi zien hoe het ene niet los gezien kan worden van het ander. Hoe het ene heel vloeiend overgaat in het andere. Er zijn geen strakke lijnen, geen grenzen, geen breuken te zien, maar het is één vloeiende beweging.

Bij de Drie-eenheid gaat het niet om een statisch beeld van God, al is dat er helaas wel van gemaakt. Een leerstuk, een onwrikbaar dogma. Het staat juist voor een heel dynamisch gebeuren. Wij geloven in een God die zelf in beweging is. Met drie verschillende polen of kanten, die steeds op elkaar betrokken zijn en elkaar in

balans houden. Een God die bestaat uit gemeenschap: Vader, Zoon en Geest, die in een voortdurende werveldans met elkaar verward zijn.

In de verhalen van de Bijbel leren we een God kennen die hartstochtelijk op zoek is naar mensen. Mensen die zijn verlangen delen om de aarde tot een bewoonbare plek te maken, waar ieder schepsel tot zijn en haar recht kan komen. Dat is God de Vader. En in het evangelie horen we verhalen over de mens die even hartstochtelijk op zoek is naar God en zijn bedoelingen als God op zoek is naar de mens. Dat is de Zoon. Waar deze beide bewegingen samenkomen worden er ook anderen aangestoken. Daar is de Geest aan het werk. De Geest van een alomvattend liefde, die zich wil uitbreiden over heel onze werkelijkheid.

Die liefde vormt het hart van deze beweging, dat wat in het midden van de knoop zichtbaar wordt. Net als Vader, Zoon en Geest bij elkaar horen, horen ook geloof, hoop en liefde bij elkaar. Zij vormen ook een Drie-eenheid. Ze vloeien in elkaar over en versterken elkaar. Een prachtig en aanstekelijk beeld.

Ds. Iemke Epema,  
Voorganger PGZ, Oosterkerk-Adventskerk



In deze rubriek geeft de redactie het woord aan iemand van 'buiten de aan dit blad verbonden kerken'. Dit keer is dat Emo Rahajaan, voorganger van Christus Centraal Zwolle.

Martinikerk Doesburg

## Hoe ziet uw leven eruit na Pinksteren?

Rondom Jezus gebeurde alles maar één keer, het menselijke: geboorte en sterven, maar ook het goddelijke: van opstanding tot Hemelvaart. Met Pinksteren liet Hij ons Zijn wezen achter door de uitstorting van de Heilige Geest over Zijn leerlingen. Totdat Jezus terugkomt hebben wij de Heilige Geest hard nodig. Het is voor ons een geruststelling dat Hij ons niet als weduwen en wezen achter zal laten, de Heilige Geest is de Trooster.

God, de Vader, Jezus, de Zoon, ja we weten het. Bij vader en zoon kunnen we iets voorstellen, maar bij de Heilige Geest? Een geest kunnen je niet vatten, niet aanraken. Zijn we daar verlegen mee? Is dat het waardoor de Heilige Geest soms als een ondergeschoven kindje wordt beschouwd? De Heilige Geest krijgt daardoor niet de vereiste aandacht, die Hij wel verdient. Moeten we ons daar druk over maken? Zei Jezus niet zelf geduldig te wachten om Zijn kracht te ontvangen, die we nodig hebben?

Tegelijk wordt er ook inspanning van jou, van mij, van ons verwacht. Om die kracht die we hebben ontvangen te mogen, nee te moeten laten zien. Die inspanning bestaat uit het gebed, daarin ontvang je Zijn kracht. Met die ontvangen kracht leg je zieken de handen op, en bevrijd je mensen van tegenkrachten. Bid dan dat het verkondigde Woord komt met kracht, want de letter doodt, maar de

Geest maakt levend. Waar Gods Geest is, daar is vrijheid. Geen vrijheid om te doen wat we maar willen, maar je door de Heilige Geest te laten leiden en het goede te doen, het kwade te laten.

Bid dan voor tekenen en wonderen, bid dat het onmogelijke mogelijk wordt. Want is het niet zo, zoals bij Jezus' leerlingen toen zij, volgens het tweede hoofdstuk van 'De handelingen van de apostelen', gevuld door de Heilige Geest, buiten zichzelf traden en er dingen gebeurden die soms ver boven hun en ons verstand uitgaan?

Laat je dan blijvend vullen met de Heilige Geest. Blijf omgang met Hem zoeken. Anders gezegd: blij datgene doen wat de discipelen ook deden na Pinksteren. Het zal niet eenvoudig zijn, het kan gebeuren met pijn, moeite en zelfs vervolging. Maar weet: de Heilige Geest is niet alleen Trooster, Hij is ook Parakleet: iemand die bijstand biedt, de Heilige Geest als helper. Hulp biedt Hij aan en als je deze dan weigert, is dat dan ten diepste eigenlijk geen vorm van hoogmoed?

De Heilige Geest is nodig om in waarheid te blijven wandelen, is nodig om alle beproevingen en verzoeken te kunnen doorstaan, is nodig om de wedloop te lopen. En weet je in die wedloop verzekerd: Hij is onze helper.



foto: Tineke Vlaming

## Drie-eenheid

Ds. Gert-Jan Codée (verbonden aan de Jeruzalemkerk) schrijft over de over Trinitatis: over Vader, Zoon en Heilige Geest.

De eerste zondag na Pinksteren wordt ook wel zondag Trinitatis genoemd. Vanouds wordt op deze zondag in de kerkdienst stilgestaan bij de Drie-eenheid. Vooral in de eerste eeuwen van het Christendom is er veel discussie geweest over dit onderwerp. Dat is nog terug te lezen in de geloofsbelijdenis van Athanasius, de bisschop van Alexandrië, geschreven in 333 na Christus. Het woord Drie-eenheid komt niet in de Bijbel voor en toch is het een theologisch kernbegrip. Het heeft namelijk te maken met wie God is en dat is essentieel voor het geloof en de theologie.

God is niet alleen, vanaf het begin is Hij al samen. De Zoon is in de schoot van de Vader, Joh. 1:18. De Geest is er al bij op het moment dat God scheppend bezig is, Gen 1:2. God is relationeel. Waar wij mensen na de zondeval, Gen. 3, in de eerste plaats op onszelf gericht zijn, onszelf in het middelpunt hebben staan, is Hij op gericht op de Ander.

Vader, Zoon en Geest verheerlijken elkaar. Zij plaatsen niet zichzelf in het middelpunt, maar wijzen op de Ander. Zo ontstaat de goddelijke dans, zoals Tim Keller die beschrijft in zijn boek *In alle redelijkheid*. Vader, Zoon en Geest zijn met elkaar verbonden en als je drie personen in gedachten neemt die samen een dans doen, dan zie je dat er niemand meer in het midden staat, maar dat er in het midden alleen maar een lege plek is. Zij cirkelen rond datgene wat Hen samenbindt, de liefde!

God is dus relationeel, dat zien we in de verbinding die Hij in zichzelf aangaat, maar dat zien we ook in de verbinding die Hij met ons mensen aangaat. Hij is de God van het verbond, van de verbinding. Hij is niet een God op afstand die niets meer met Zijn schepselen te maken wil hebben, maar een God van nabij die bij ons wil zijn en zelfs in ons wil wonen!

We moeten Vader, Zoon en Geest niet te veel los van elkaar willen zien. Als we de Zoon aan het werk zien, is de Vader altijd dichtbij. Als Jezus de aarde verlaat is dat

met de belofte dat de Heilige Geest komt. De Heilige Geest wijst weer van zichzelf af en laat ons zien wie God de Vader en de Zoon is.

De Drie-eenheid is moeilijk uit te leggen. Er worden wel eens vergelijkingen gemaakt met de drie manieren waarop H<sub>2</sub>O voorkomt: water, waterdamp en ijs. Of rekenkundig, 1x1x1=1. We kunnen het ook meer relationeel benaderen. Als twee mensen lang samen een relatie hebben wordt er wel gezegd dat ze steeds meer op elkaar gaan lijken, ze verbinden zich steeds meer met elkaar. Die verbondenheid zorgt ervoor dat zij zich los van elkaar, na een overlijden of bij een opname in het ziekenhuis, alleen voelen. Zij missen een stuk van zichzelf.

Zo is God niet *alleen* in de hemel, maar is Hij *samen*. Dat samenzijn in en vanuit de liefde wil Hij graag delen, daarom is de mens geschapen. Wij zijn bedoeld om verbinding te hebben met God en met elkaar. Bij de zondeval in Genesis 3 komt er breuk in de verbinding die de Schepper heeft met Zijn schepselen. Daarna zien wij allerlei pogingen om de relatie met de mens te herstellen. Daarbij wordt de Heilige Geest ingeschakeld, maar ook de Zoon, Jezus Christus. In Hem wordt de verbinding met God hersteld.

Het gezegde “gedeelde smart is halve smart en gedeelde vreugd is dubbele vreugd” drukt precies uit waar het om gaat. Zonde is dat we ons leven niet meer willen of kunnen delen met God en met de ander. Inhaligheid en egoïsme: het heeft allemaal te maken met deze zonde. Al deze dingen passen niet bij het karakter van God die Zijn liefde met ons wil delen.

Als we het wél delen, gebeurt er iets heel anders. Dat zien we gebeuren met Pinksteren. Als de Heilige Geest wordt uitgestort ontdekken mensen wie Jezus is, wie God is, maar ook wie de ander is. We zien een prachtige verbinding met God en met elkaar in de beschrijving van de eerste christelijke gemeente in Handelingen 2. Lees het hele boek Handelingen en je raakt onder de indruk van het verbindende werk van de Drie-enige God. Zondag Trinitatis is dus het vieren waard.





“Een grote rode mobiel, bewegend op de wind, als op de Adem van God”

## Triniteit en pastorale praktijk

In Genesis 1 lezen we al over Gods Geest die over de wateren zweefde. In datzelfde hoofdstuk: ‘laat Ons mensen maken’, meervoud dus. God, Zijn Geest en Zijn Woord, dat in Jezus Christus vlees geworden is (Johannes 1), vormen een eenheid. Cor Baljeu informeert bij enkele collega-predikanten hoe zij hier in de pastorale praktijk mee omgaan.

### Oecumene

**Nelleke Eygenraam** vertelt hoe ze leert van de oecumene. Bijvoorbeeld ‘een kruisje slaan’. Dit gebeurt met de toppen van duim, wijsvinger en middelvinger tegen elkaar, uitdrukking van de Drie-eenheid. De volgorde en de plaats op het lichaam zijn belangrijk: ‘in de naam van de Vader (hoofd) en de Zoon (borstkas) en de Heilige Geest (linker- en rechterschouder)’. Er zijn dominees die toewijdend een kruisje aan het begin van de dienst slaan. Ook kunnen we het bij protestante uitvaarten zien, kort voordat de overledene wordt uitgeleid. De predikant tekent in de lucht met de rechterhand een kruis boven de kist als toewijding van de dode aan de levende God: de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Amen.

### Klooster

**Hans Tissink** ging in maart met gemeenteleden van de PGZ naar het bijzondere klooster van Chevetogne, in de Waalse Ardennen. Een klooster waar je zowel de katholieke als de Byzantijnse liturgie kan vieren. De gastenbroeder legde de hemelse liturgie van de oosters-orthodoxie uit. Het draait hier om de beleving en het hart. Deze broeder vertelde dat in de dagelijkse getijden diensten de hemelse ontmoeting met de aarde wordt gevierd. God, Jezus en Heilige Geest worden voortdurend aanbeden. De Geest is de doorwerking van God in Christus hier en nu. Zij vuurt ons aan tot verbinding, ontmoeting en actie. Tijdens deze indrukwekkende rondleiding wijdde hij de kloostergangers in het mysterie van Gods liefde voor de wereld. Laat de Geest maar waaien in harten en contacten, dan valt er dagelijks veel te beleven.

### Liturgie en pastoraat

Bij de groet horen we ‘genade en vrede van God onze Vader van de Here Jezus Christus’, Paulus (1 Korintiërs 1, 3)

citerend. Waar is de Heilige Geest? Velen voegen er ‘bemiddeld door de Heilige Geest’ bij. De vraag is of we wel zoveel woorden moeten wijden aan de Heilige Geest. Zo bestaat er een icoon, waarin alleen Vader en Zoon worden afgebeeld, de Geest voel je in de manier waarop ze elkaar liefdevol aankijken. Zo hopen we dat de gemeente de Geest ervaart in ons spreken. In de pastorale praktijk spreken we eenvoudig over God, geloof en kerk. Soms constateert **Gerlof van Rheenen** bij Jezus en Heilige Geest aarzeling. Te veel associaties met ‘evangelisch’, te ‘zweverig’? In het praktisch handelen komt Jezus wel eens aan de orde als inspiratiebron (‘What would Jesus do?’). Komt een gesprek op wat wijs is, of hoe God het leven leidt, dan ontstaat er ruimte om over de Geest te spreken.

### Verbeelding

**Margo Jonker** vertelde over een met Pinksteren door gemeenteleden gemaakte rode wolk (zie foto). Een mobiel van rode werken, werken waar gemeenteleden warm en enthousiast van worden. Er ontstond een mooi zacht evenwicht van een lied, vogels, vurige vlammen of rode harten. Niet gewoon rood, maar vuurrood, vanwege het vuur, de liefde, de warmte, de kracht, de Geest. De mobiel is zo een wiegend evenwicht geworden. Het staat voor de gemeente: mensen horen bij elkaar, verbonden door de rode draad van leven, geloof en liefde. Daarin zijn wij niet dezelfde, maar wel deel van de eenheid die wij vinden in Christus. Mag het in de gemeente soms zoeken en puzzelen zijn, het is met Pinksteren gevormd tot een verband. Een grote rode mobiel, bewegend op de wind, als op de Adem van God.

Zelf associeerde ik het logo van de Open Kring met de Drie-enigheid. Een kring van drie dansende mensfiguren, ze vormen een Kring, maar de handen van de voorste twee nodigen je uit in de kring te komen. Open, daar waar de Geest is, is ruimte. Kring, hier ben je veilig, hier word je omarmd en beschermd. Door dat logo heen klinken de beginwoorden van Lied 706: *‘Dans mee met Vader, Zoon en Geest, kom binnen in hun kring, dat wervelende samenspel van ver voor ons begin.’*







In een goed gevulde Jeruzalemkerk vond op 3 februari 2023 het Symposium 'Diaconie, hart van kerk en stad' plaats

foto's: Hans van Eerbeek

## Symposium 'Diaconie, hart van kerk en stad'

In een goede gevulde Jeruzalemkerk vierde diaconaal consulent Wim van Ree op vrijdagmiddag 3 februari zijn veertigjarig jubileum bij de Protestantse Gemeente Zwolle. Theo Brand schrijft erover.

Het werd een bijzonder symposium met als titel 'Diaconie, hart van kerk en stad'. "Dit is niet mijn afscheid," benadrukte de jubilaris. "Ik hoop nog vier jaar door te gaan, als me dat gegeven is."

Na een muzikaal moment met orgel en klarinet (door Wilbert Potjes en Karin Vrieling), opende Monique Bruins Slot van het College van Diakenen het symposium. Ze verwees naar Micha 6:8 waarin het gaat om gerechtigheid doen en ze heette de aanwezigen welkom. Eduard Metseelaar, voorzitter van de algemene kerkenraad, sprak de jubilaris toe en schetste Wims loopbaan waarin de kerk en de stad enorm veranderden. Hij noemde hem betrokken en enthousiast. "Je stond dag en nacht klaar en zag veel nieuwe uitdagingen." De voorzitter spelde hem de Gouden Speld op van de landelijke PKN, een eervolle verrassing.

### Wederkerigheid

Na het zingen van drie verzen van Psalm 9 uit de bundel Weerklank, was het de beurt aan Peter van de Kamp, emeritus docent praktische theologie aan de Theologische Universiteit Kampen/Utrecht. Hij sprak over Bijbelse noties bij armoede. Van de Kamp kent de jubilaris via het Diaconaal Platform Zwolle waarin 27 kerkgenootschappen samenwerken. De spreker stond stil bij onder meer Gods wetgeving in relatie tot armoede zoals beschreven in Exodus en het protest tegen armoede door de profeten. "Het Nieuwe Testament laat zien hoe God de verbondsrechten van de armen definitief fundament heeft gegeven door het middelaarswerk van Christus."

Van de Kamp eindigde met drie vuistregels. Ten eerste: erken armoede als wereldwijd probleem. Ten tweede: God belooft een wereld zonder armoede en die belofte daagt ons uit om armen te helpen. En ten derde: wederkerigheid is een belangrijk thema dat door de Bijbel wordt aangereikt, mensen verdienen niet alleen hulp maar ook erkenning voor wat ze zelf kunnen. En hij eindigde met de woorden: "Mede van jou, Wim, heb ik geleerd dat heil niet alleen een geestelijk gebeuren is, maar ook praktisch gestalte krijgt."

### Energieprijzen

Vervolgens ging het woord naar Michiel van Willigen, wethouder armoede en schulden. Hij sprak namens het gemeentebestuur een groot woord van dank uit en benadrukte dat Wim altijd open staat voor contact. De wethouder benadrukte dat Zwolle het goed doet en relatief weinig mensen kent die je als 'afgehaakten' zou kunnen zien. Toch ziet hij ook in Zwolle een toenemende kansengelijkheid. Door hogere energieprijzen en de hoge inflatie is er een nieuwe groep mensen die kampen met armoede en die ook moeilijker in beeld is te krijgen. Dat vraagt om een andere aanpak. Volgens Van Willigen is de signaalfunctie vanuit de samenleving daarbij belangrijk en daarom ook het werk van vrijwilligers vanuit bijvoorbeeld de kerken. "Het Diaconaal Platform Zwolle speelt hierin een heel belangrijke rol."

### Bidden en werken

De derde spreker was Gerard den Hertog, emeritus hoogleraar systematische theologie aan de TU Apeldoorn.



*“We moeten blijven werken aan een samenleving waarin niet het recht van de sterkste geldt en we naar elkaar omkijken.”*



Eduard Metselaar (r), voorzitter van de algemene kerkenraad, reikt de Gouden Speld van de PKN uit aan Wim van Ree

Hij sprak over Dietrich Bonhoeffer in de lezing over ‘Bidden en het goede doen onder de mensen’. Wim volgde enkele colleges bij Gerard den Hertog en ze maakten samen Bonhoeffer-reizen.

Uit het verhaal van Den Hertog over Bonhoeffer, Duits theoloog in de jaren dertig en veertig van de twintigste eeuw, kwam scherp naar voren waar het op aan komt als het kwaad om zich heen grijpt en geen ruimte laat, zoals onder het nazisme. “Wat Bonhoeffer over het inhoudelijk verband tussen ‘bidden’ en ‘doen wat rechtvaardig is onder de mensen’ heeft geschreven en geleefd, is naar mijn gedachte vandaag onverminderd van kracht en zelfs actueler dan ooit.”

### Hartstocht

In zijn eigen toespraak bedankte Wim zijn werkgever voor alle mogelijkheden die hij kreeg en krijgt. En hij sprak over diaconaat als het hart van kerk en stad. “We moeten blijven werken aan een samenleving waarin niet het recht van de sterkste geldt en we naar elkaar omkijken.”

Na enkele anekdotes van Wims kinderen, werd Lied 14 uit de bundel Weerklank gezongen. Na een muzikaal moment begon de receptie en werd Wim door een paar honderd mensen van binnen én buiten de PGZ gefeliciteerd. Een gezellig einde van een symposium waarin hartstocht voor gerechtigheid voelbaar was als vrucht van geloof, hoop en liefde.

## Column

### Andere vragen stellen

*‘Ik ben er zat van om steeds mezelf te moeten zijn’, zo vertelde een student. Ze zat onderuitgezakt in een stoel op mijn kantoor, haar voeten op tafel. Het kwam omdat ze in haar studie heel vaak vragen kreeg als ‘wie ben jij?’, ‘wat wil jij echt zelf?’ en ‘wat wil jij over vijf jaar bereikt hebben?’. Allemaal vragen die haar vooral zien als los individu. Dat overkomt studenten vaak: in hun opleiding, maar ook daarbuiten als ze op Instagram lezen dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen geluk.*

*Deze student voelde zich overvraagd, maar ze wist niet precies waarom, ze had geen idee waar dat aan lag. Het is misschien een grote sprong, maar ik moest aan haar denken bij het thema van dit nummer van Gaandeweg. Het heeft te maken met een mensbeeld. Een opvatting over wie wij zijn als mens. Heel dominant in onze cultuur is om een mens als een los individu te zien.*

*De christelijke traditie vertelt van een ander beeld van de mens. En dat lees ik terug in oude gedachten over God. Over God als Vader, Zoon en Geest. Het bijzondere van die drie woorden is dat ze niet zomaar los van elkaar kunnen bestaan. Zo bestaat een vader alleen dankzij een kind en een zoon alleen dankzij een vader. Ze zijn van elkaar afhankelijk. Wij als mensen zijn geschapen naar het beeld van God. Als God ten diepste relationeel is, zijn wij dat ook.*

*Wat zou het mooi zijn als deze student ook zo benaderd wordt en zij zich gezien weet als een ten diepste relationeel wezen. Als we haar andere vragen stellen dan die waar ze zo zat van is. Bijvoorbeeld zoets als: Wie ben jij als dochter of als kleinkind? Wie is er als een moeder of vader voor jou? En ook: Wat voor vriendin, medestudent of geliefde ben jij? Wat voor collega of werkgever wil jij zijn? Of voor de verdere toekomst: Hoe zie jij jezelf als bewoner van deze planeet. Of: Wat voor medemens wil jij zijn voor een toekomstige generatie?*

*Als je dit leest, lees dan deze laatste vragen nog eens. Kies er een uit. Wat is jouw antwoord?*

*Martin Jans  
studentenpredikant Zwolle*

## Drievuldigheid

Ds. Hélène Evers schrijft over de icoon van de Heilige Drievuldigheid, gemaakt door de Russische iconenschilder Andrej Roeblov.

De eerste zondag na Pinksteren is de zondag van de Drie-eenheid, Vader, Zoon en Heilige Geest. Wij geloven in één God. In de Bijbel lezen wij dat deze ene God drie personen in zich draagt, daar proberen wij woorden aan te geven. Zo zweefde de Geest van God over de aarde vóórdat er nog iets geschapen was. God schiep door Zijn Woord alles tot aanzijn en dit Woord wordt dan mens in Jezus Christus de Messias. Zo kunnen we drie vormen onderscheiden, die niet te scheiden zijn. Het gaat ons besef te boven en tegelijk heeft het ons veel te zeggen.

Een Russische iconenschilder, Andrej Roeblov uit Moskou, heeft deze wereldberoemde icoon gemaakt in 1425, de icoon van de Heilige Drievuldigheid. Het beeldt de drie mannen uit, drie engelen die bij Abraham op bezoek komen. Je ziet nog net een boompje op de achtergrond, de eik van Mamre, waar Abraham zijn tenten had opgeslagen. Genesis 18 begint zo: *De HEER verscheen aan Abraham en toen Abraham opkeek zag hij drie mannen staan.*

De HEER verschijnt en Abraham ziet drie mannen. Als we goed kijken naar de icoon, dan zien we drie engelenfiguren en zij verbeelden de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Hun gelaatstrekken hebben ook iets vrouwelijks.

Zij zijn samen God,  $3 \times 1 = 1$ . God is één en tegelijk spreekt God over zichzelf op drie manieren. Wat betekent dit? In ieder geval dat er in God gemeenschap is, geen eenzaamheid. Zij kijken vriendelijk naar elkaar, er is liefde, vrede, zachtmoedigheid en geduld, vreugde en vriendelijkheid, we herkennen de vrucht van de Heilige Geest. Het is iets dat in God zelf is, dat God zelf is.

De middelste gestalte met het blauwe omgeslagen gewaad is de Zoon, de Redder, het Woord van God, Hij die mens wordt in Jezus. Hij is van de drie degene die naar de wereld zal gaan om de wereld te redden. Hij die voor de verzoening met God zal zorgen. Hij die zijn leven zal geven en Hij wijst met Zijn vingers naar het midden op de tafel, dat misschien wel een altaar is, naar de kelk met rode vloeistof, wijn wellicht, als verwijzing naar het bloed van de Messias. De verzoening gaat door het lijden heen.

Links, de engel in het transparante, gouden omslaggewaad geeft de Vader weer en de rechter engel, met de groene omgeslagen doek beeldt de Heilige Geest uit: de Geest die voor nieuw leven zorgt, bij de Schepping en ook in het opnieuw geboren worden, tot geloof komen.

Hoe de Drie-eenheid onderling met elkaar omgaat is een voorbeeld voor ons hoe wij met elkaar om moeten gaan: zij zijn beleefd, vriendelijk, er is liefde, de een acht de



de Heilige Drievuldigheid

door: Andrej Roeblov

ander uitnemender dan zichzelf, wil de ander eer geven. Zij werken ook samen, houden van elkaar, steunen elkaar. Niemand valt de ander af, is scherp of brutaal of haatdragend. Zie je hoe mooi dit is? Zij vormen een huis van liefde. De drie mannen komen eten bij Abraham. Ook bijzonder: God zoekt mensen op, komt naar deze wereld, eet bij Abraham, vertelt zelfs aan Abraham wat Hij wil gaan doen, zijn plannen, hij belooft Abraham dat hij een zoon zal krijgen. Deze God zoekt ook jou en mij op. Wordt mens in Jezus.

En weet je wat nou zo bijzonder is met deze icoon? Kijk eens naar het perspectief: normaal gesproken, als je bijvoorbeeld een tekening maakt van een weg, dan lopen de lijnen in de verte naar elkaar toe, bij de horizon. Je tekent vanuit je eigen perspectief. Maar hier, waar de engelen op de bankjes zitten, lopen de lijnen naar voren, naar de kijker toe, naar ons toe. Het is gemaakt vanuit het perspectief in de verte en als jij vóór de icoon staat, dan is het of jij wordt uitgenodigd om in die gemeenschap van God te komen, te worden opgenomen, om mee te doen met de conversatie, om te leven met de HERE God, om geleid te worden door Zijn Geest en om Jezus te volgen.

Ga in gedachten eens vóór de icoon staan. Het hele Evangelie is een uitnodiging om in gemeenschap met God te leven. Als je goed kijkt, zie je een kleine rechthoek aan de voorkant van de tafel. Sommigen zeggen dat hier een spiegeltje zat. Als jij dichterbij komt, zie je jezelf in het spiegeltje, zie je dat jij welkom bent bij deze God, Vader, Zoon en Heilige Geest!





foto: Tineke Vlaming

## 'Alles en iedereen' telt bij God

'Iedereen telt' was de titel van een festival vorig jaar mei in het Academiehuis Grote Kerk. In de Zwolse praktijk bleek en blijkt overigens nog steeds dat hulpverleningsorganisaties in Zwolle elkaar niet altijd even goed kennen of weten te vinden. Dit leidt tot een zekere overlapping en vaak wordt het nodige werk dubbel gedaan. Wat ook jammer is dat die organisaties vaak niet bekend zijn bij degenen voor wie ze het willen doen. Om hier wat verbetering in te brengen, werd het 'Iedereen telt-festival' georganiseerd. Dit festival was een co-creatie van de gemeente Zwolle en de diaconieën aangesloten bij het Diaconaal Platform Zwolle.

De waarde voor de diaconieën zit hierin dat veel mensen die hulp nodig hebben, die hulp niet altijd goed weten te vinden. Hulp die ze nodig hebben om goed te kunnen functioneren in en mee te doen aan de samenleving. Mensen die niet assertief genoeg zijn en die de weg in het bos van regelingen niet weten te vinden en die niemand hebben om hen de weg te wijzen. Vaak bekruipt deze mensen het gevoel dat ze niet echt meetellen. Diaconaat heeft ook als taak mensen weer terug te brengen in de samenleving. Een beweging die Jezus ook maakte in Zijn tijd. In Lucas 17 geneest Jezus tien melaatsen: mensen die verstoten waren uit hun omgeving, omdat zij ziek waren. Jezus geneest hen, zodat zij weer terug kunnen naar hun leven. Mensen terugbrengen in de samenleving is ook diaconaat.

In de week waarin deze bijdrage is geschreven, is er een rapport verschenen van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) getiteld 'Eigentijdse ongelijkheid'. Hierin constateert het SCP dat er tussen de klassen in Nederland structurele ongelijkheid bestaat. In dit onderzoek heeft men niet alleen gekeken naar zaken als werk, inkomen en opleiding, maar ook met name naar sociale netwerken, gezondheid en zelfvertrouwen. Cok Vrooman, één van de onderzoekers zegt: 'Het gaat om wie je kent: je sociale netwerk en waar je bij past: je zogenoemde persoonskapitaal. Dat is een combinatie van je gezondheid en aantrekkelijkheid'. Het gaat om ongelijkheid en het niet kunnen deelnemen aan het leven van alledag. Hier lag van oudsher een taak voor de kerk. Toen na de invoering van de Algemene Bijstandswet in 1965 de verzorgingsstaat werd opge-

bouwd, was de kerk niet meer nodig. Het is nu een uitdaging voor de kerk om in de participatiesamenleving deze rol opnieuw op te pakken. Misschien moet hierbij het dak van de kerk eraf, zodat er frisse lucht en nieuwe zuurstof de kerk doorwaait. Een kerk die is waar de mensen zijn en niet andersom. Die beweging komt langzaam op gang. Voorbeelden hiervan in de PGZ en andere kerken zijn in vorige bijdragen wel eens genoemd.

Daarbij kan je het gevoel bekruipt dat je het voor niets doet. Armen zullen er altijd zijn, aardbevingsrampen blijven voorkomen, maar ook in je eigen dagelijkse leven voltrekt zich dit patroon. Het kopje dat je gisteren hebt afgewassen, sta je vandaag opnieuw af te wassen, omdat het weer smerig is geworden. Prediker parafraserend: 'Is alles niet aan de ijdelheid (zinloosheid) onderworpen?' Daarbij is het goed om opnieuw te wijzen op de schilderijen van de zeven werken van barmhartigheid die in het Rijksmuseum in Amsterdam hangen. Op de schilderijen staan verschillende mensen die hulp verlenen. Eén figuur staat op alle schilderijen: Jezus. Je kunt de houding van Jezus uitleggen als iemand die toezicht houdt. Dat lijkt me wat stigmatiserend. De houding is er een van iemand die erbij is en die juist in de nabijheid van hen verkeert die in Zijn naam het goede doen onder de mensen. Ook geeft dit zin aan het werk van de diaconie en de kerk. Je doet het voor de mensen die je hulp nodig hebben, je doet het voor jezelf, maar bovenal doe je het voor God. Het werk van kerk en diaconie mogen we zo weer terugleggen in Gods hand, waar het veilig is en goed. Dat heeft eeuwigheidswaarde, in de naam van Jezus die de nabije is.

---

*Om hoop, geloof en liefde, om vrijheid en om recht  
dat eindelijk geschiede al wat Gij hebt voorgezegt:  
Uw rijk, Heer, laat het komen, Uw wil alom gedaan,  
dan zal aan alle bomen de bloesem opengaan.*

(A.F. Troost, melodie 'Op bergen en in dalen')

---

Wim van Ree, diaconaal consulent PGZ

## 'Geloof en een hoop zonnepanelen' in Oosterkerk



Henk van Glabbeek (boven) en Kees Posthumus

Kees Posthumus, al jaren bekend als sprankelend en boeiend verhalenverteller, tevens theatermaker, treedt op woensdag 10 mei op in de Oosterkerk. Hij brengt daar de voorstelling *Geloof en een hoop zonnepanelen*, samen met multi-muzikant Henk van Glabbeek. In een afwisselende en vooral vrolijke voorstelling wordt met tal van verhalen en liedjes de schepping gevierd. Zorgen over de schepping komen aan bod en het vizier is gericht op het bereiken van een duurzame toekomst. Er klinken die avond in de Oosterkerk vanaf 20.00 uur verrassende nieuwe scheppingsverhalen en een groen-gelovige meezinger. Er wordt live gekookt en de bezoekers maken kennis met eco-fitness. Henk van Glabbeek omlijst dit alles met meditatieve oosterse muziek. De voorstelling is gratis te bezoeken, een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld.

De voorstelling is gebaseerd op het boek *Geloof en een hoop zonnepanelen*, dat Kees Posthumus eerder schreef. Hij deed dat in opdracht van GroeneKerken. Momenteel zijn in Nederland meer dan 400 kerken aangesloten, ook meerdere kerken in Zwolle. Ook zijn er steeds meer groene synagogen en moskeeën. Niet zo gek, want wie gelooft dat de schepping een geschenk van God is, weet zich doorgaans geroepen daar ook goed voor te zorgen. Pleitbezorgers van duurzaamheid komen, zo is gebleken, uit verschillende geloofstradities. Een gezamenlijk

initiatief van verschillende (Groene) Kerken in Zwolle: Oosterkerk, Adventskerk, Open Kring, Sionskerk, Christelijke Gereformeerde Kerk Zwolle, Koningskerk, Dominicanenkerk, Hoofdhof, Evangelisch-Lutherse Gemeente.

## Benefietconcert in Stadshagen op vrijdagavond 21 april

Op vrijdagavond 21 april treedt BRANDNEW op in Stadshagen. BRANDNEW is een coverband met zes jongeren uit Stadshagen. Ze spelen popmuziek: van bekende nummers uit de jaren 80 tot muziek van Froukje. Naast BRANDNEW zijn er ook gastoptredens van onder andere de Less is More Band (een Zwolse brassband). Locatie is de Open Kring, Hofstedestraat 1, alwaar de band al enkele malen gespeeld heeft tijdens de eredienst, zoals tijdens de Top 2000 kerkdienst in december 2019.

Het benefietconcert begint om 19.30 uur (zaal open vanaf 19.00 uur). De entree is gratis, maar er wordt wel een vrijwillige bijdrage gevraagd. Er zijn ook hapjes en drankjes te koop.

Het is een benefietconcert: alle opbrengst

gaat naar Stichting Present Zwolle. Present Zwolle helpt vrijwilligers om stadsgenoten te helpen waar het echt nodig is, zodat steeds meer mensen omzien naar elkaar. Meer over BRANDNEW is te vinden op Instagram: @brandnew.official. Op de site [www.brandnew-zwolle.nl](http://www.brandnew-zwolle.nl) staat meer informatie over het concert en hierop kunnen bezoekers zich ook aanmelden. Vragen? Mail naar: [brandnew.official7@gmail.com](mailto:brandnew.official7@gmail.com).





# Activiteiten Ontmoetingshuis Moderne Devotie

Het Ontmoetingshuis Moderne Devotie organiseert in de komende periode meerdere activiteiten.

- Op **18 april** spreekt ds. H el ne Evers over het thema: ‘Thomas en het vertrouwen in God’. Hoe ga je om met kritiek of meer nog, met allerlei opmerkingen, terecht of onterecht, die jou pijn doen? In de tijd van Thomas a Kempis waren de sociale media zoals we die nu kennen er niet, waarin mensen in heftige woorden en filmpjes anderen afbranden. Welk effect hebben die woorden diep in jou? Wat doen die woorden met je? Daar wil Thomas a Kempis het over hebben. Boek IV, hoofdstuk 46: over het vertrouwen dat wij in God moeten hebben wanneer woorden als pijlen op ons afvliegen. Woorden als pijlen ... maar blijkbaar weten mensen van alle tijden elkaar te kwetsen en te raken met woorden. Zelfs ook zonder social media.

De avond vindt plaats in de Oosterkerk en begint om 18.30 uur met een maaltijd.

- Op **9 mei** zal ds. Hans Tissink iets vertellen over belangrijke devotiebeelden uit de Moderne Devotie. Daarna wordt een wandeling gemaakt langs diverse devotieplekken in het oude centrum van Zwolle.

De avond vindt plaats in de Oosterkerk en begint om 18.30 uur met een maaltijd.

- Op **23 mei** is er een wandeling in Windesheim. Er wordt gewandeld langs de belangrijkste overblijfselen uit de geschiedenis van het dorp, onder leiding van Wim Verweij. Hij vertelt enthousiast over de geschiedenis uit die tijd. In de IJsselstreek ijverde Geert Groote uit Deventer voor een terugkeer naar de oude christelijke waarden, een ingetogen leven, eenvoud, vroomheid. Het klooster in Windesheim bleek al snel het begin te zijn van een grote en invloedrijke kloosterorganisatie, het kapittel van Windesheim. De Moderne Devotie die in de IJsselstreek begon en in Windesheim het moederklooster had, groeide uit tot de invloedrijkste religieuze beweging in die tijd. De wandeling duurt ongeveer 1,5 uur. Het vertrek is om 19.30 uur bij de ingang van kerk van Windesheim, om 21.30 uur wordt afgesloten met een meditatief moment in de kerk, voormalige brouwerij van het klooster.

- Op donderdagochtend **1 juni** is er een Lectio Divina in de Oosterkerk, aanvang 10.30 uur. In de kring wordt een Bijbeltekst gelezen. Daarna is er ruimte voor stilte, meditatie en uitwisseling van ervaringen. In deze tijd van hectiek en onzekerheid, blijkt een uurtje met een Bijbeltekst als middelpunt een weldadige rust te geven. Opgave is niet nodig, deze ochtend wordt geleid door Hans Tissink en Cora Tienstra.

- Op **6 juni** is er een wandeling van 3,5 km in de omgeving van het Klooster – Fraterhuis St. Hieronymus – Hulsbergen. Onderweg vertelt Mink de Vries over de relatie van het Fraterhuis Hulsbergen met de Hertog van Gelre, met andere Fraterhuizen in Nederland en over de werkzaamheden van de Fraters van Hulsbergen. Tegelijk kunnen de deelnemers genieten van de schitterende natuur.

De wandeling start om 19.00 uur, bij Molen de Vlijt Wapenveld, Bezoekerscentrum Vrieze’s Erfgoed, Groteweg 52, Wapenveld. Mensen die niet meewandelen kunnen om 20.00 uur aansluiten bij de groep. Mink de Vries houdt dan een presentatie over de Moderne Devotie op de Oost Veluwe, bij Vrieze’s Erfgoed en Molen de Vlijt, onder genot van koffie/thee.

Informatie over kosten en aanmelden: <https://ontmoetingshuismodernedevotie.nl>





## Keti Koti – over afschaffing slavernij

In 2023 is het 160 jaar geleden dat de slavernij in Nederland is afgeschaft en 150 jaar geleden dat slaven werkelijk vrij waren. 1 juli is de dag van de afschaffing in 1863. In Suriname is de dag van de afschaffing van de slavernij een feestdag onder naam 'Keti Koti'. De naam stamt uit het Sranantongo en betekent 'ketenen gebroken'. Of in de volksmond: 'Kettingen snijden'. In de Lutherse Kerk van Zwolle zullen activiteiten zijn rondom het thema 'Kerk en slavernij'. Deze activiteiten vinden plaats op en rondom Keti Koti. Iedereen is welkom om (een deel van) het programma mee te maken.

“Wij gedenken de afschaffing van de slavernij in Suriname en de Nederlandse Antillen (1 juli 1863) en de lange weg die nog te gaan is, om slavernijstructuren uit ons denken en omgaan met elkaar te verwijderen. Het feest van de bevrijding, 'Keti Koti, de ketens verbroken ...' - dat is geen ver-van-ons-bed-verhaal! Het raakt ons als kerkelijke gemeenschap in menig opzicht, in de geschiedenis van veel van onze eigen gemeenteleden en in onze erfenis als Nederlanders en Europeanen, die met de slavenhandel de rijkdom van onze culturen hebben opgebouwd. Naast het gedenken van de lange weg naar bevrijding is er daarom vooral ook de uitdaging om vrijheid niet als vanzelfsprekendheid te veronderstellen, maar er aan te blijven werken, in eigen kring en daarbuiten.”

- 16 juni tot en met 5 juli: een expositie over 'kerk en slavernij', gemaakt door de Lutherse Kerk van Amsterdam op initiatief van Bianca Groen en geplaatst door de interieurcommissie bestaande uit Roelienke de Vries, Anneke van Wijngaarden en Saskia Post. De expositie is te bekijken in de Lutherse kerk na afloop van vieringen en voor en na de verschillende activiteiten.
- 18 juni: 10.00 uur in de Lutherse Kerk: in de viering zal aandacht zijn voor slavernij.
- 21 juni: lezing door dr. Gert van Klinken over 'Kerk en Slavernij', zie bericht [A](#).
- 22 juni: tafelgesprek in de Lutherse Kerk van Zwolle, zie bericht [B](#).
- 27 juni om 19.30 uur: wandeling door Zwolle onder leiding van Elly Touwen, zie bericht [C](#).
- 30 juni om 19.00 uur: gedenken van het einde van de Nederlandse trans-Atlantische slavernij bij het Nijkerkerbolwerk in Zwolle, achter theater de Spiegel. De organisatie is in handen van Keti Koti Zwolle (ofwel: Stichting Comité 30 juni/1 juli Zwolle).
- 1 juli, 10.00 uur tot 17.30 uur: de Lutherse kerk is open t.b.v. de tentoonstelling 'Kerk en slavernij'. Om 14.30 uur: wandeling door Zwolle onder leiding van Elly Touwen, zie bericht [C](#). Om 16.30 uur een vesper in de Lutherse Kerk.



## A Lezing 'Kerk en slavernij' door Gert van Klinken

'Kerk en slavernij' vormt een actueel onderwerp. Hoe kan het dat een zich christelijk noemende Nederlandse samenleving meer dan 300 jaar anderen tot slaaf gemaakt heeft? De Evangelisch-Lutherse Gemeente zoekt op 21 juni ontmoeting met Surinaamse, Antilliaanse en Afrikaanse christenen. Gert van Klinken geeft om 19.30 uur een lezing over 'kerk en slaver-

nij'. Samen buigen we ons over slavernij: hoe kon dit gebeuren, hoe kunnen we voorkomen dat het zich herhaalt, hoe staat het met schadevergoeding? Op kerkelijk terrein liggen er lastige vragen betreffende de Bijbel, die slavernij onder voorwaarden lijkt te legitimeren. Vergelijk de brief van Paulus aan Philemon. Hoe komen we het bevrijdende van de Bijbel op het

spoor en wat zijn de consequenties? Het beginnende gesprek hierover biedt de kans om samen verder te komen. Voor en na deze lezing is het mogelijk om de expositie over 'Kerk en slavernij' te bezichtigen. De Lutherse kerk is open vanaf 19.00 uur.

## B Tafel van verbinding als opmaat naar Keti Koti

Samen eten is een manier om je te verbinden met elkaar. Je ontvangt het goede, deelt het goede en onderwijl kun je met elkaar spreken. Tafelgesprekken zijn een goede gewoonte, zeker in de Lutherse traditie. Luther zelf heeft veel tafelgesprekken gehouden en zijn studenten maakten daar mooie verslagen van, zodat wij ze nog kunnen lezen.

Deze gewoonte pakt men in de Zwolse Lutherse Gemeente weer op. In het komende seizoen zullen we ons tijdens tafelgesprekken verbinden met elkaar, en met gasten die een bijzondere plek in kerk en

wereld innemen. Soms gasten van ver weg. Soms gasten van heel dicht bij.

Op donderdag 22 juni is er een tafelgesprek met als gast aan tafel Rita Kappel. Zij is gemeentelid van de Lutherse kerk te Zwolle, woont in Zwolle en is opgegroeid in Suriname. We gaan met haar in gesprek over hoe zij de gevolgen van kolonialisme en slavernij ziet in Suriname en ook in haar eigen leven. Een bijzonder tafelgesprek in de opmaat naar Keti Koti 2023. Voor en na het tafelgesprek is het mogelijk om de expositie 'Kerk en slavernij' te bezichtigen.

De tafelgesprekken beginnen om 17.30 uur en duren tot uiterlijk 19.15 uur. Er is een eenvoudige maaltijd van soep met brood. Opgave is noodzakelijk en mogelijk tot en met 19 juni (in verband met de voorbereiding van het eten) bij: Margo Jonker, tel.: 038 4525408 of 06 13525202, e-mail: predikant@elkz.nl.

## C Stadswandeling 'slavernijverleden' Zwolle

Op dinsdag 27 juni, 19.30 uur en op zaterdag 1 juli, 14.30 uur neemt Elly Touwen belangstellenden mee in een wandeling van anderhalf uur (ca. 4 km), startend bij de Lutherse Kerk. Deze wandeling door de oude binnenstad laat zien dat ook Zwolle betrokken was bij de slavernij. De wandeling voert niet alleen langs straten en huizen waar in de achttiende en negentiende eeuw rijke Zwollenaren woonden

die plantages bezaten of handel dreven in Indië, Suriname en West-Afrika, maar ook langs kerken waar ze lid van waren of werden begraven. Slaafgemaakten werkten niet alleen op plantages maar ook als huisslaven. Sommige eigenaren namen hun 'trouwe bedienden' mee naar Nederland waar ze hun 'diensten' aan hun meesters voortzetten. In Zwolle hebben in de negentiende eeuw zeker twee slaafgemaakten

gewoond. Voor en na de wandeling is de expositie 'Kerk en slavernij' te bezichtigen. Opgave voor de wandeling is fijn. Eventueel zal er een extra tocht uitgezet worden. Opgave bij: predikant@elkz.nl, of 06 13525202.

## Snuffelmarkt Stinskerk op 22 april

Op zaterdagochtend 22 april houdt de ZWO-commissie haar jaarlijkse snuffelmarkt in en rond de Stinskerk in Westenholte. U bent van harte welkom tussen 9.00 en 12.00 uur om te komen snuffelen tussen de rommelmarktspullen en koffie met wat lekkers te halen. De opbrengst is voor het lopende ZWO-project: de Voedselbank.



## Bij de voorkant van deze Gaandeweg

Drie blaadjes heeft ze, de Eendagsbloem (*Tradescantia virginiana*). Hier door Tineke Vlaming gefotografeerd na een zomerse regenbui.

In de volksmond ook wel 'Mozes in het biezen mandje' genoemd, in het Duits 'Dreimasterblume'.

De gele meeldraden zijn als Pinkstervlammen en onder de bloem groeien genoeg knoppen voor nog vele dagen bloei.

## Kleurrijke illustraties in kloostergang

Illustrator Jedi Noordegraaf raakte in de ban van de eeuwenoude psalmteksten. Al mediterend op de teksten komt hij tot kleurrijke, toegankelijke illustraties. In de maand april zal zijn werk tentoongesteld worden in de kloostergang van het Dominicanenklooster in Zwolle.

Noordegraaf groeide niet op met de psalmen, maar ontdekte ze in de kloostertrinitates die hij jaarlijks onderneemt. De oude teksten vormen al eeuwen de kern van het dagelijkse gebed in kloosters. En zo begon Noordegraaf zelf ook te mediteren met de psalmen. Hij noemt het 'Visio Divina': vanuit de meditatieve stilte nieuwe beelden laten ontstaan. Hij ontdekte dat de psalmen een spiegel zijn van de menselijke ziel. Nog steeds zijn de emoties en ervaringen van eeuwen geleden herkenbaar. De ups en downs van het menselijke bestaan veranderen niet. Die actualiteit wordt ook benadrukt in de titel van de tentoonstelling: 'Troosten en verstoren'. Want de eeuwenoude troost en hoop van de psalmen zijn nog niet versleten, en ook niet hun aanklacht tegen wat krom is en onrechtvaardig.

De tentoonstelling is te zien tot en met 29 april 2023, tijdens de openingstijden van de Dominicanenkerk: dinsdag- tot en met zaterdagmiddag.



*Psalm 1*

*illustratie: Jedi Noordegraaf*

## Lezing en concerten in de Lutherse Kerk

In de Zwolse Lutherse kerk vinden de komende maanden drie muzikale activiteiten plaats, waarbij iedereen welkom is.

- Op woensdag **23 mei**, vanaf 20.30 uur is er een lezing van Jeroen de Haan, cantor-organist van de Lutherse Kerk te Woerden. Hij gaat door de geschiedenis van de Lutherse Kerkmuziek, illustreert dat met geluidsvoorbeelden en door samen liederen te zingen.
- Op zaterdag **19 augustus**, om 16.00 uur, geeft de cantor-organist van de Lutherse kerk, Luuk Schuurman, een zomerconcert.
- Op **30 september**, 15.00 uur, zal een muzikaal theater van Thomas de Bres de cellosuites van Bach ten uitvoer brengen.

Hierover volgt meer informatie in de volgende Gaandeweg.





**“Zorg voor een plek waar jongeren zich prettig voelen”**

*foto: Hans van Eerbeek*

Naast predikanten telt de Protestantse Gemeente Zwolle een aantal kerkelijk werkers. In deze rubriek gaat Theo Brand met hen in gesprek. De eerste ontmoeting is met Dirk Jan Steenbergen (62), werkzaam voor Adventskerk en Oosterkerk. “We gaan de wereld niet redden. Maar begin in het klein met een schouderklop of knuffel.”

Dirk Jan woont in Holtenbroek en is getrouwd met Marianne. “We hebben samen twee zoons, Pim en Jorn, inmiddels zijn ze ver in de twintig. In Emmeloord kwam ik ter wereld in een kerkelijk betrokken gezin. Ik was een braaf gereformeerd jongetje.”

Op zijn elfde verhuisde hij met zijn ouders naar Zwolle en die gebeurtenis heeft grote impact op hem gemaakt. “Op de nieuwe basisschool in Zwolle voelde ik me verschrikkelijk. Ik had voor mijn gevoel niets meer en verlangde terug naar de tijd in Emmeloord.”

Ruim een jaar later kon hij beginnen op de middelbare school. Twee keer bleef hij zitten. “Elke dag ging ik voetballen en het huiswerk interesseerde me niet zo.” Toch haalde hij uiteindelijk zijn vwo-diploma, waarna hij in Zwolle ging studeren aan de lerarenopleiding met als vakken aardrijkskunde en geschiedenis.

“In die tijd werd ik ook vrijwilliger in de kerk. Ze zochten mensen voor het jeugdwerk in Holtenbroek. Eén keer per week was er jeugdclub in een kelder onder een flat. Na de eerste keer stond ik al in mijn eentje voor een groep van vijftien tot twintig kinderen.”

Later in De Hoeksteen is Dirk Jan met een tienergroep gestart. “Zo rolde ik het jongerenwerk in. Ik had mijn diploma als leraar op zak, maar er was in die tijd weinig werk. Ik volgde mijn hart en naast het voetballen bij CSV kwam dit op mijn pad.”

Misschien omdat hij zelf ook een lastige puberteit had, kon hij zich goed verplaatsen in de jongeren. “Ik heb altijd mijn hart gevolgd en ik ontdekte mijn talent. Ik denk dat God mij het gegeven heeft.”

Theologie studeren werd de volgende stap. Dat kon dichtbij

in Kampen. “Ik was inmiddels 27 jaar en zocht het liever wat verder weg, zowel letterlijk als figuurlijk. Het werd Groningen, een vrijzinnig theologisch bolwerk. Ik was op zoek naar scherpte en uitdaging.”

Dirk Jan herinnert zich de examens in 1988 voor de vooropleiding Latijn en Grieks, daags na de EK-finale voetbal die het Nederlands elftal won. “We hadden gefeest en ik had een kater, maar haalde gelukkig wel een voldoende.” Jaren studeerde hij in Groningen en hij combineerde dat met betaald werk voor onder meer de christelijke platelandsjongeren. Als student leerde hij Marianne kennen die filosofie en theologie studeerde. Dirk Jan rondde de theologiestudie niet af, maar later wel op Windesheim, omdat werkgevers graag een papiertje zagen.

---

***“Ik hoop dat jongeren meekrijgen dat het in de Bijbel om bevrijding gaat”***

---

Hij heeft bij diverse kerken banen gehad tot in Antwerpen aan toe. Van jeugdwerker tot voorganger en ouderenpastor. Dat laatste is hij nu in Dronten. “Ook heb ik nog 22 jaar in het onderwijs gewerkt als docent en teamleider. Altijd in combinatie met werken bij de kerk.”

Dirk Jan vindt het belangrijk dat er juist voor jongeren een plek is waar ze zich prettig voelen. “Ik hoop dat jongeren van mij meekrijgen dat het in de Bijbel om bevrijding gaat, om vrijheid en verantwoordelijkheid. Dat beperkt zich niet tot de kerk, maar gaat het hele leven en de hele wereld door. Als ik hierover preek in de kerk, dan allereerst ook tegen mezelf. Ons leven is niet perfect en we gaan de wereld niet redden. Maar begin in het klein, met een schouderklop of knuffel.”

Het ouderenwerk noemt hij “mooi maar ook confronterend”. Ouder worden is zijn eigen voorland. “Ik basketbal nu twee keer per week met veel plezier, maar hoe lang nog? Ook in Dronten vertel ik wat dit met mij doet. Mooi dat ik tegelijk ook met jongeren werk.”

## Protestante Gemeente Zwolle

### Contact:

**Kerkelijk bureau:** Molenweg 241, 8012 WG Zwolle  
**(Nieuwe!) openingstijden:** maandag t/m donderdag van 8.30 tot 12.00 uur  
**E-mail:** administratie@pknz zwolle.nl  
**Tel.:** 038-4217596

**Website:** www.pknz zwolle.nl

### Bankrekeningnummers:

College van Kerkrentmeesters: NL54 RABO 0373 7341 66  
College van Diakenen: NL12 RABO 0373 7399 66  
Gaandeweg: NL85 RABO 0373 7341 90  
Solidariteitskas: NL32RABO 0373 7341 74

**Collectemunten:** Via het kerkelijk bureau en op onderstaande adressen zijn collectemunten verkrijgbaar:

Stinskerk: 1<sup>e</sup> maandag van de maand, 16.30 - 17.30 uur  
Sionskerk: 1<sup>e</sup> donderdag van de maand, 18.00 - 19.00 uur  
Open Kring: 1<sup>e</sup> maandag van de maand, 18.30 - 19.45 uur  
Zwolle-Noord: E. van Buiten, Welle 58  
Zwolle-Zuid: I. Stomp, Jofferenlaan 8, tel. 038-4653663  
Zwolle-centrum: fam. Duijf, Filosofenallee 33, tel. 038-4540988,  
e-mail duijf@home.nl, op afspraak

Berkum: J. Beumer, Zernikelaaan 13,  
tel. 038-4537396, op afspraak

U kunt voor de collecte ook digitaal betalen via een van de collecte-apps, kijk voor meer informatie op [www.pknz zwolle.nl](http://www.pknz zwolle.nl), onder 'bijdragen'.

## Protestante Gemeente 'De Hoofdhof' te Berkum

### Contact:

**E-mail:** scriba@hoofdhof.nl  
**Tel.:** 038-3377727  
Dhr. J. Neuteboom, Herfter Esweg 1, 8026 RH Zwolle  
**Website:** www.hoofdhof.nl

### Bankrekeningnummers:

PGB De Hoofdhof NL71 RABO 0377350893

**Collectebonnen:** Bestellingen vanaf € 50,00 door overboeking op NL 50 RABO 0313.5432.16 t.n.v. 'Hoofdhofgemeente inzake collecte-bonnen', waarna u de bonnen krijgt thuisbezorgd. Graag opgave van het aantal vellen per waarde. Er zijn drie soorten vellen: € 2,00, € 1,00 en € 0,50, elk vel heeft 20 bonnen (bedragen per vel zijn resp. €40, € 20 en €10).

## Evangelisch-Lutherse Gemeente Zwolle

### Contact:

**E-mail:** info@elkz.nl  
**Tel. scriba:** 06-20540302  
**Postadres (Kerkgebouw):** Koestraat 2-4, 8011 NK Zwolle  
**Website:** www.elkz.nl

### Bankrekeningnummers:

Kerkrentmeesters: NL81INGB0000850125  
Diaconie: NL70INGB00058559694

**Collectebonnen:** verkoop collectebonnen door mw. J. Wildeman-Dekker, dhr. R. Kanning en dhr. J.M. Nauta

## Terugblik gemeenteavond Protestantse Gemeente Zwolle

Tijdens de gemeenteavond op woensdag 15 februari in de Jeruzalemkerk stond de financiële situatie van de Protestantse Gemeente Zwolle (PGZ) centraal. Een situatie die vraagt om er samen de schouders onder te zetten. Want hoe blijft de kerk voor jonge mensen een fijne plek? Hoe voorkomen we samen dat ledenaantallen dalen? Oftewel: hoe zijn we kerk in de toekomst?

Om voldoende geld beschikbaar te houden voor pastoraat en vieringen in onze zes wijkgemeenten, startte in 2018 het project Heilige Huisjes. Jan van der Veen (voorzitter College van Kerkrentmeesters) licht de goed gevulde kerkzaal tijdens de gemeenteavond toe hoe dankzij kostenbesparingen en het vormen van clusters van samenwerkende wijkgemeenten het doel van Heilige Huisjes is behaald.

### Rode cijfers

Helaas is de verwachting dat elke wijkgemeente binnen een aantal jaar toch in de rode cijfers duikt. Harry van Lohuizen (penningmeester College van Kerkrentmeesters) neemt ons mee in de meerjarenprognose die de Algemene Kerkenraad onlangs uitvoerde. Kosten stijgen, ook in de kerk. Denk aan energiekosten en hogere uitgaven door inflatie. Tegelijkertijd dalen de inkomsten, omdat betrokkenheid bij onze kerken – en daarmee de ledenaantallen – afneemt. Zo daalt de opbrengst van Actie Kerkbalans elk jaar. Weliswaar stijgt het gemiddelde giftbedrag, maar steeds minder mensen geven. De opbrengst van de Solidariteitskas halveerde zelfs en deze moest bijna in het

geheel worden afgedragen aan de landelijke Protestantse Kerk. Naast minder ledenbetrokkenheid bleek de actie voor Solidariteitskas slecht getimed. Hier letten we komend jaar beter op.

### Toekomst

Op korte termijn vangen de reserves van de PGZ de financiële tekorten op. Voor de langere termijn heeft de Algemene Kerkenraad alle wijkkerkenraden gevraagd een plan van aanpak te maken. Hoe wil jullie kerk, jullie cluster, kerk zijn in de toekomst? Uiteraard staat de Algemene Kerkenraad wijkkerkenraden bij met hulp en advies. De plannen zijn 31 december 2023 gereed.

Heeft u vragen over wat er tijdens de gemeenteavond is besproken? Neem dan contact op met uw wijkkerkenraad.

Eduard Metselaar, voorzitter  
Margreet de Roo, scriba  
Algemene Kerkenraad Protestantse Gemeente Zwolle



## Michaëlsvieringen in het spoor van Pasen

God is klein begonnen, met Israël, niet omdat het een imponerend groot of zo'n perfect volkje was, maar omdat God het kleinste volkje van allemaal lief kreeg (Deut.7,7). Maar het bleef niet bij dat kleine volkje, het was ook niet apart gesteld om geïsoleerd te leven, maar geroepen om 'een licht der volkeren te zijn'. De hele wereld was dus wel degelijk in beeld bij God. Jezus overschreed al grenzen en na Pasen worden de discipelen/apostelen geroepen om alle volken tot zijn leerlingen te maken. Een van die apostelen was Paulus. Bezield door de Geest overschreed hij de grenzen van Israël, stichtte nieuwe geloofsgemeenschappen, poogde de Joodse en de heiden-christenen met elkaar te laten samenleven, riep op om elkaar als gelovigen niet uit het oog te verliezen, maar een fundamentele eenheid te vormen.

Over leven, gemeentelven, over wat nu 'de wapenrusting' van christenen diende te zijn schreef Paulus indringende brieven, zoals de brief aan de Efeziërs die eigenlijk een rondzendbrief is aan meerdere gemeenten. Steeds weer probeert Paulus mensen ervan te doordringen dat hun nieuwe levensstaat verbonden moet worden met een nieuwe levensstijl. Vasthoudend en open

tegelijk, levend vanuit Hem die 'onze vrede' is. Maar: onze wortels moeten we niet vergeten, wij 'gedoopte heidenen'. Jezus heeft Joden en niet-Joden verenigd, de muur van vijandschap, die hen scheidde, heeft Hij afgebroken (Ef.2,14). Wat Pasen en Pinksteren al niet in gang zetten!

Tot Pinksteren en ook nog op enkele zondagen daarna lezen wij passages uit de brief aan de Efeziërs en andere gemeenten, eigenlijk gemeenten van alle tijden en plaatsen. Een brief van een bevlogen apostel. Begin juli beginnen we weer met onze oecumenische zomervespers.



## Pinkstercantate

Op Eerste Pinksterdag – het feest van de Geest – klinkt in de Michaëlsviering Bachs feestelijke cantate *O ewiges Feuer, o Ursprung der Liebe* (BWV 34). Deze voor Pinksteren bedoelde cantate is oorspronkelijk geschreven voor een huwelijk. We weten niet voor welk echtpaar, maar op grond van de tekst lijkt het aannemelijk dat het om het huwelijk van een predikant ging. Enkele delen van de huwelijkskantate moesten voor Pinksteren worden herschreven, maar drie delen konden, met enkele aanpassingen in de tekst, overgenomen worden. De huwelijkskantate is in 1726 gecomponeerd. Omdat de partituur die wij kennen, stamt uit 1746/47 is lang gedacht dat de Pinkstercantate twintig jaar later is ontstaan. Maar in 2009 werd in Sint Petersburg een voor kerkgangers bedoeld tekstboekje teruggevonden (zie afbeelding), waaruit bleek dat de cantate voor het eerst is uitgevoerd in Leipzig op 1 juni 1727.

In Zwolle is de cantate te beluisteren op 28 mei 2023 in de Grote Kerk/Academiehuis. De viering begint om 19.00 uur.

Werkgroep Michaëlsvieringen

*Afbeelding uit een in 2009 teruggevonden tekstboekje, waaruit bleek dat de cantate 'O ewiges Feuer, o Ursprung der Liebe' al in 1727 werd uitgevoerd op Pinksterdag*



**Adventskerk**  
Talmaplein 2  
Zwolle-Zuid  
038-4651360  
ds. N.A. Eygenraam  
ds. J.T. Tissink  
dhr. D.J. Steenbergen  
mw. J. Mooij  
dhr. M. Schippers  
scriba@adventskerk.nl  
www.adventskerk.nl

**Grote Kerk**  
Grote Markt 18  
Zwolle-Centrum  
038-4212512  
tel. contactpersoon:  
038-4542999  
[www.michaelsvieringen.nl/vieringen](http://www.michaelsvieringen.nl/vieringen)

**Jeruzalemkerk**  
Windesheimstraat 1  
Zwolle-Assendorp  
038-4212443  
ds. G.J. Codée  
06-19440859  
tel. scriba: 06-22802781  
[jeruzalemkerk.pknzwolle.nl](http://jeruzalemkerk.pknzwolle.nl)

**Oosterkerk**  
Bagijnesingel 17  
Zwolle-Centrum  
038-4535064  
06-33205179  
ds. I.P. Epema  
mw. J. Mooij  
dhr. M. Schippers  
tel. scriba: 038-4531674  
[www.oosterkerk.nl](http://www.oosterkerk.nl)

zondag 23 april	10.00 uur ds. J.T. Tissink	17.00 uur ds. I. Epema Michaëlsviering	9.30 uur ds. M. Visser, Wezep 17.00 uur ds. G.J. Codée	10.00 uur ds. I.P. Epema
zondag 30 april	10.00 uur gezamenlijke dienst met/in Oosterkerk	17.00 uur ds. E. Jonker Michaëlsvesper	9.30 uur ds. H. de Jong, Kampen 19.00 uur dr. J. van Holten, Nunspeet	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam Doopdienst gezamenlijke dienst met Adventskerk
zondag 7 mei	10.00 uur dhr. D.J. Steenbergen gezamenlijke dienst met Oosterkerk	17.00 uur ds. M. Dijk Michaëlsviering	9.30 uur ds. G.J. Codée 19.00 uur ds. F.J.K. van Santen, Leusden	10.00 uur gezamenlijke dienst met/in Adventskerk
zondag 14 mei	10.00 uur ds. J.T. Tissink	17.00 uur ds. B. Aalbers Michaëlsviering	9.30 uur ds. K. van Meijeren, Ede 19.00 uur prop. H. Krooneman, 't Harde	10.00 uur ds. I.P. Epema Na de dienst: Koffieconcert
donderdag 18 mei Hemelvaartsdag	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam oecumenische viering in Dominicanenkerk		9.30 uur ds. G.J. Codée	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam oecumenische viering in Dominicanenkerk
zondag 21 mei	10.00 uur voorganger n.n.b.	17.00 uur ds. H. Bousema en mw. C. van Stappen Michaëlsvesper	9.30 uur ds. A. Jonker, Putten 19.00 uur ds. P.J. den Admirant, Apeldoorn	10.00 uur ds. M.E. Dijk
zondag 28 mei Pinksteren	10.00 uur gezamenlijke dienst met/in Oosterkerk	19.00 uur ds. N.A. Eygenraam Cantateviering	9.30 uur ds. G.J. Codée voorber. Heilig Avondmaal 19.00 uur ds. W. Verboom, Harderwijk	10.00 uur ds. J.T. Tissink gezamenlijke viering met Adventskerk m.m.v. Cantorij
zondag 4 juni	10.00 uur dhr. D.J. Steenbergen Gezinsdienst	19.00 uur ds. J. Doelman Michaëlsviering	9.30 uur ds. G.J. Codée Heilig Avondmaal 16.00 uur ds. M. Visser, Nunspeet Dovendienst, Heilig Avondmaal	10.00 uur ds. J.T. Tissink
zondag 11 juni	10.00 uur ds. J.T. Tissink Schrift & Tafel	19.00 uur ds. I.P. Epema Michaëlsviering	9.30 uur ds. G.J. Codée 19.00 uur ds. E. van 't Slot, Zwolle	10.00 uur ds. I.P. Epema Heilig Avondmaal
zondag 18 juni	10.00 uur mevr. J. Mooij	19.00 uur ds. M. Jonker Michaëlsviering	9.30 uur ds. A.J. Zoutendijk, Utrecht 19.00 uur ds. G.J. Codée	10.00 uur ds. J.T. Tissink
zondag 25 juni	10.00 uur ds. I.P. Epema gezamenlijke dienst met Oosterkerk	19.00 uur ds. J. Doelman Michaëlsviering	9.30 uur ds. G.J. Codée 19.00 uur ds. H.B. van der Knijff, Wilsum	10.00 uur gezamenlijke dienst met/in Adventskerk
zondag 2 juli	10.00 uur dhr. D.J. Steenbergen Gezinsdienst / Overstapdienst	19.00 uur ds. B. Aalbers Michaëlsviering	9.30 uur ds. G.J. Codée 19.00 uur ds. P.J. den Admirant, Apeldoorn	10.00 uur ds. I.P. Epema Doopdienst





**Open Kring**  
Hofstedestraat 1  
Zwolle-Stadshagen  
038-4204558  
ds. C. Baljeu  
tel. scriba: 038-4578345

**Sionskerk**  
Glanerbeek 10  
Zwolle-Noord/Berkum  
038-4537075  
06-19786041  
mr. dr. H. Evers  
ds. ir. R. van Putten  
dhr. J. Knol  
tel. scriba: 038-4227212

**Stinskerk**  
Westenholterweg 19  
Zwolle-Westenhage  
038-4212614  
06-45135706  
ds. G.C. van Rheenen  
dhr. J. Knol  
tel. scriba: 06-10450516

**Eglise Wallonne**  
Waalse Kerk  
Schoutenstraat 4  
8011 NX Zwolle  
ds. R. Roukema  
038-4533557  
tel. secrétaire  
06-40063459

[www.openkring.nl](http://www.openkring.nl)

[www.sionskerkzwolle.nl](http://www.sionskerkzwolle.nl)

[www.stinskerk.nl](http://www.stinskerk.nl)

[www.waalsekerkzwolle.nl](http://www.waalsekerkzwolle.nl)

9.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. R. van Putten	9.30 uur ds. B. Lampen, Epe	10.30 uur pasteur L. van Hilten-Matthijsen	zondag 23 april
9.30 uur ds. G.C. van Rheenen gezamenlijk dienst met Stinskerk	10.00 uur ds. W.P. Ferguson, Zwolle	9.30 uur mw. J. Bosscher gezamenlijke dienst met/in Open Kring 19.00 uur Avondontmoetings- dienst Westenhage		zondag 30 april
10.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. B. Aalbers, Zwolle	9.30 uur Stinskerk-Zingt-Op-Zondag	10.30 uur pasteur R. Roukema	zondag 7 mei
9.30 uur ds. R. den Hertog, Zwolle	10.00 uur ds. H. Evers Doopdienst	9.30 uur prop. dhr. J. de Wind		zondag 14 mei
9.30 uur gezamenlijke dienst met/in Stinskerk	10.00 uur ds. H. Evers	9.30 uur ds. G. C. van Rheenen gezamenlijke dienst met Open Kring		donderdag 18 mei Hemelvaartsdag
9.30 uur ds. B. Aalbers, Zwolle	10.00 uur ds. G. Lubbersen, Zwolle	9.30 uur ds. J.B. Kamp, Wageningen		zondag 21 mei
9.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. R. van Putten	9.30 uur ds. G.C. van Rheenen	10.30 uur pasteur R. Roukema	zondag 28 mei Pinksteren
9.30 uur ds. S. van der Zee, Zwolle	10.00 uur ds. H. Evers Slotdienst voor Jong & Oud	9.30 uur dhr. G.S. Schutte, Zwolle 19.00 uur Avondontmoetings- dienst Westenhage	10.30 uur pasteur A. Pietersma	zondag 4 juni
9.30 uur ds. C. Baljeu Maaltijd van de Heer	10.00 uur mw. P. Both, Harderwijk	9.30 uur ds. G.C. van Rheenen Doopdienst		zondag 11 juni
9.30 uur ds. A. Zweers, Zwolle	10.00 uur ds. H. Evers	9.30 uur ds. G.C. van Rheenen Heilig Avondmaal	10.30 uur pasteur H. Spoelstra	zondag 18 juni
9.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. R. van Putten	9.30 uur prop. mw. R. de Kok- van den Born, Hulshorst 19.00 uur Joh. De Heer dienst/ Stinskerk-Zingt-Op-Zondag		zondag 25 juni
9.30 uur ds. M. Rohaan	10.00 uur ds. H. Evers Heilig Avondmaal	9.30 uur ds. T. Dankers, Dalfsen 19.00 uur Avondontmoetings- dienst Westenhage	10.30 uur pasteur D. Zantingh	zondag 2 juli

**Mededelingen bij de kerkdiensten** • De kerkdiensten in dit overzicht zijn vermeld voor zover bekend op 28 maart 2023.  
• Kijk voor het meest actuele overzicht op de sites van de kerken (zie bovenaan de kolom).



## Collectedoelen

In de PGZ-gemeenten zijn de eerste en tweede collecte altijd bestemd voor diaconie en kerk. De opbrengst van de derde collecte gaat naar de volgende doelen.

**De Hoofdhof**  
Kerkweg 26  
Zwolle-Berkum  
ds. J. M. Rohaan  
tel. scriba: 038-3377727

[www.hoofdhof.nl](http://www.hoofdhof.nl)

**Lutherse Kerk**  
Koestraat 4  
Zwolle  
ds. M.E. Jonker  
tel. scriba: 06-24706903

[www.elkz.nl](http://www.elkz.nl)

zondag 23 april Exploitatie PGZ  
zondag 30 april Stille armoede  
zondag 7 mei Instandhouding synagoge  
zondag 14 mei Wijkkas  
donderdag 18 mei (Hemelvaartsdag) Studentenpastoraat  
zondag 21 mei Jeugd- en jongerenwerk/HGJB  
zondag 28 mei (Pinksteren) Zending / GZB  
zondag 4 juni Stedelijk diaconaat  
zondag 11 juni Exploitatie PGZ  
zondag 18 juni Diaconale noodhulp  
zondag 25 juni Wijkkas  
zondag 2 juli Jeugddiaconaat

zondag 23 april	9.30 uur ds. A. Zweers, Zwolle	10.00 uur ds. M. Diepenbroek	ISALA REHOBOTH RIVIERENHOF	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur	A. v.d. Hoek ds. P. van Veen, Harderwijk ds. W. Ferguson, Heilig Avondmaal
zondag 30 april	9.30 uur ds. A. Pietersma, Zwolle	10.00 uur ds. M.E. Jonker	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS	10.00 uur 9.30 uur 11.30 uur	ds. D.J. Lagerweij ds. Dekker mw. G. Prins
zondag 7 mei	9.30 uur mw. D. Lips, Zwolle	10.00 uur ds. N. Beimers	ISALA REHOBOTH RIVIERENHOF ZONNEHUIS	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur 10.30 uur	ds. M. Overbosch-Mielke ds. J. Kuik, Kampen ds. M. Hukubun, Zwolle ds. C. Baljeu en mw. G. Prins, samen met Open Kring
zondag 14 mei	9.30 uur ds. J.M. Rohaan Top2000dienst	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam	ISALA REHOBOTH	10.00 uur 9.30 uur	mw. T. Sloot ds. H. de Jong, Kampen
donderdag 18 mei Hemelvaartsdag	geen dienst	9.30 uur ds. M.E. Jonker Metten			
zondag 21 mei	9.30 uur ds. J. Bos, Rolde	10.00 uur dhr. G. Schutte	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS THEODORAKAPEL RIVIERENHOF	10.00 uur 9.30 uur 11.30 uur 10.30 uur 10.30 uur	A. v.d. Hoek ds. J. Jonkmans, Zwolle ds. P.F. de Boer, Heilig Avondmaal mw. J. Gerretzen dhr. J. Mulder
zondag 28 mei Pinksteren	9.30 uur ds. J.M. Rohaan Openluchtdienst	10.00 uur ds. M.E. Jonker Heilig Avondmaal	ISALA REHOBOTH	10.00 uur 9.30 uur	ds. A. Zweers ds. de Graaf
zondag 4 juni	9.30 uur ds. M. Kobus-Gerritsen, Ameland	10.00 uur ds. L. Vos	ISALA REHOBOTH RIVIERENHOF ZONNEHUIS	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur 11.30 uur	ds. D.J. Lagerweij ds. C.S. Kelemen, Urk dhr. J. Mulder ds. W.P. Ferguson, Zwolle
zondag 11 juni	9.30 uur ds. A. Tol, Dalfsen Maaltijd van de Heer	10.00 uur ds. M. Dijk	BERKUMSTEDEN ISALA REHOBOTH	15.00 uur 10.00 uur 9.30 uur	ds. J. van Slageren, Zwolle, Heilig Avondmaal mw. T. Sloot dhr. G. van Vulpen, Zwolle
zondag 18 juni	9.30 uur ds. J.M. Rohaan	10.00 uur ds. M.E. Jonker	ISALA REHOBOTH RIVIERENHOF ZONNEHUIS THEODORAKAPEL	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur 11.30 uur 10.30 uur	ds. J.T. Baart ds. E. van 't Slot, Zwolle dhr. B. Dingjan-Willemse mw. G. Prins ds. K. Meijer
zondag 25 juni	9.30 uur ds. E. van Iperen, Ugchelen	10.00 uur ds. M.E. Jonker	ISALA REHOBOTH	10.00 uur 9.30 uur	ds. D.J. Lagerweij ds. H. Evers, Zwolle
zondag 2 juli	9.30 uur ds. R. Myn Kong, Weesp	10.00 uur mw. M.J. Dusseldorp	ISALA REHOBOTH RIVIERENHOF ZONNEHUIS	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur 11.30 uur	ds. H. Baart dhr. Freriks ds. M. Hukubun, Zwolle mw. J. Gerretzen






**Mr. Bert Tol** van Bureau Arbeidsrecht steunt op ruim dertig jaar ervaring als arbeidsrechtjurist.

"We geven rechtsbijstand en juridisch advies aan zzp'ers, werknemers, ondernemers en MKB-ondernemers. Acties zijn zaken zijn contracten, vaststellingsovereenkomst, ontslagprocedure en re-integratie bij ziekte. Bel ons en we plannen op korte termijn een afspraak voor u in. Onze inzet levert u zowel altijd financieel voordeel op."

Bredersstraat 91, 8023 AR Zwolle | 03181 413 50 25 | info@berttol.nl | www.berttol.nl



**helpt vrijwilligers helpen waar het echt nodig is.**

Present bemiddelt jaarlijks honderden groepen vrijwilligers die zich een dag (of langer) inzetten voor mensen zonder geld / netwerk / gezondheid in en rond Zwolle. Ze knappen o.a. vervuilde en verwaarloosde huishoudens op, doen spelletjes met mensen met een beperking of ze zijn een goede buur voor iemand zonder burelen. Ook maken ze zomerpakketten voor wie de zomer niet zo zonnig is.

**kijk voor meer info op [www.presentzwolle.nl](http://www.presentzwolle.nl) en meld je aan als vrijwilliger!**

In tijden van corona zijn we onverminderd Present, maar onze giften zijn nu helaas wel teruggelopen. Als u ons wilt steunen met een gift, heel graag! Dat kan op [www.presentzwolle.nl/doneren](http://www.presentzwolle.nl/doneren).



**Wil jij iets betekenen voor nieuwe stadsgenoten?**

Word ParticipatieMaatje en help Zwollenaren op weg in de Nederlandse samenleving. Als maatje sta je een deelnemer bij en loop je langere tijd samen op. Zo worden ze meer zelfredzaam en vinden ze een betere aansluiting.

Meer informatie en aanmelden:  
06 - 13 25 86 17  
[www.voorelkaarzwolle.nl](http://www.voorelkaarzwolle.nl)



**Zaalruimte** Te huur

voor vergaderingen en cursussen voldoende parkeergelegenheid tegen het centrum van Zwolle op 1,3 km van het station

Info: Wijkcentrum Jeruzalemkerk  
Assendorperdijk 134  
06 1944 0859



0641988269

**ZOekt u een SCHILDER? BREDEWOUT!**

Uw professionele schilder met jarenlange ervaring in Zwolle en omgeving.

**06-41988269** 



De Lange Slagen 27, 8131 DP Wijhe  
Tel. 06-41988269 | [info@schildersbedrijfbredewout.nl](mailto:info@schildersbedrijfbredewout.nl)  
[www.schildersbedrijfbredewout.nl](http://www.schildersbedrijfbredewout.nl) 



**Ruimte nodig voor een: Bijeenkomst? Vergadering? Cursus? Bel of mail naar het onderstaande voor meer informatie! Kleine en grote zalen, ook voorzieningen geluid / beamer**

Sionskerk – Glanerbeek 10, 8033 BA Zwolle; T 06 19786041 of [Beheerder@sionskerkzwolle.nl](mailto:Beheerder@sionskerkzwolle.nl)



**Kuiper Loodgietersbedrijf**  
Onderdeel van Nooter bv technische installaties

- Dakgoten
- Dakbedekking
- Gas en water
- Riolering
- Sanitair
- Centrale Verwarming
- Ventilatie
- Diamantboren

Telefoon 038-4535121  
info@kuiper-zwolle.nl  
www.kuiper-zwolle.nl

UNETO VNI

**ARABESQUE**  
UITVAARTVERZORGING helpt u afscheid nemen 038 - 46 00 749

'uw uitvaart in goede handen  
zorgvuldig en betrokken  
rustig en stijlvol  
met aandacht voor u  
en uw wensen  
zo help ik u afscheid nemen'

**Ton Lans**  
uw uitvaartverzorgers

arabesque-uitvaartverzorging.nl Staatssecretariaatlaan 11 8015 BA Zwolle

**salet**

Door onze vakmensen is uw woning klaar voor de toekomst

Salet verbetert vastgoed  
Paxtonstraat 25 8013 RP Zwolle  
038 421 62 69 info@salet.nl www.salet.nl



Particuliere verhuizingen  
Projectverhuizingen  
Nationaal en internationaal  
Verhuisdirigente  
Kunst en antiek verhuizen  
Seniorenverhuizing  
Schoonmaakservice  
Handyman  
Opslag

**uw verhuizing een frisse start**

**038 465 65 60** **UTS HERSEVOORT**  
Nervistraat 5 • 8013 RS Zwolle  
info@utshersevoort.nl  
www.utshersevoort.nl

**VERHUIZINGEN**  
ERKENDE VERHUIZERS PROJECT VERHUIZERS **ZWOLLE**



**OPROEP**

In de toekomst willen we meer digitaal gaan werken bij financiële acties. Dat scheelt veel werk en kosten met printen, couverteren en rondbrengen.

Graag zouden wij daarom uw e-mailadres ontvangen. Dit kunt u, o.v.v. naam en adres, mailen naar:  
**administratie@pknzwolle.nl**

**Alvast bedankt!**

**VOOR ELKAAR ZWOLLE**

Wil jij iets betekenen voor stadsgenoten die op zoek zijn naar werk?

Word **JobHulpMaatje** en help Zwollenaars met hun zoektocht. Als maatje sta je een hulpvrager bij in een belangrijke periode. Samen krijg je inzicht in wat de hulpvrager wil en kan bereiken en ga je op zoek naar passend werk.

Meer informatie en aanmelden:  
06 - 25 36 03 55  
www.voorelkaarzwolle.nl



Liefde voor het vak, geïnspireerd door mensen



Brenda Koper

Overlijden melden: 038-4536320  
24 uur per dag bereikbaar  
www.meander-uitvaartbegeleiding.nl

**MEANDER**  
UITVAARTBEGELEIDING